

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 17 listopada 2021 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

(druk nr 551)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego uchwalona przez Sejm na 40. posiedzeniu w dniu 29 października 2021 r. zmierza do uregulowania na poziomie ustawowym kwestii dodatkowych wyłączeń spod egzekucji w przypadku, gdy dłużnikiem jest rolnik prowadzący gospodarstwo rolne. Aktualnie wyłączenia takie przewiduje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji. Niemniej już sam fakt, że zagadnienie, które zgodnie ze standardami konstytucyjnymi (art. 31 ust. 3 w związku z art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 Konstytucji) stanowi materię ustawową, zostało uregulowane aktem prawnym o niższej randze, przemawia za dokonaniem przedmiotowej nowelizacji. Nie da się też ukryć, że samo upoważnienie do wydania powołanego aktu wykonawczego, zawarte w art. 830 zmienianej ustawy (dalej przywoływanej jako k.p.c.), nie spełnia kryteriów wyznaczonych przez art. 92 ust. 1 zdanie drugie ustawy zasadniczej, ponieważ nie obejmuje wytycznych odnośnie do treści rozporządzenia. Dodatkowo niektóre z regulacji, jakkolwiek mających istotne znaczenie dla prawidłowego prowadzenia egzekucji, a zarazem ochrony gospodarstw rolnych (por. art. 23 Konstytucji, uznający gospodarstwo rodzinne za podstawę ustroju rolnego państwa), wykraczają dalece poza zakres spraw przekazanych do unormowania w powołanym akcie wykonawczym.

Dostosowując zatem stan prawny do wymogów ustanowionych w Konstytucji, ustawa „przenosi” do k.p.c. postanowienia wspomnianego rozporządzenia z dnia 5 lipca 2017 r.

Brzmienie nowych przepisów art. 829¹–829⁴ k.p.c. (art. 1 pkt 1 ustawy) dostosowano pod kątem terminologicznym do regulacji kodeksowych, a ponadto wprowadzono w nich kilka ważnych modyfikacji w porównaniu z obowiązującymi rozwiązaniami, tj.:

- wydłużono o 7 dni termin wyznaczony na wydanie przez izbę rolniczą opinii w przedmiocie zasadności wyłączenia spod egzekucji nadwyżki inwentarza żywego ponad stado podstawowe lub określonych przedmiotów w ilości większej niż wynika to z przepisów art. 829¹ pkt 6, 8, 9, 11–13 i 15 k.p.c. oraz doprecyzowano, że termin ten biegnie od dnia doręczenia wniosku komornika o wydanie opinii (art. 829² § 1 zdanie pierwsze); dodatkowo na komornika nałożono obowiązek dołączenia do wniosku odpisu protokołu zajęcia składników majątku dłużnika, jak również informacji o łącznej wysokości należności dochodzonych od dłużnika (art. 829² § 1 zdanie drugie);
- dookreślono charakter opinii izby rolniczej wskazując, że nie stanowi ona informacji, jakiej zgodnie z art. 761 § 1¹ k.p.c. komornik może żądać od organów państwowych oraz innych podmiotów; jednocześnie wyłączono możliwość ukarania grzywną za nieuzasadnioną odmowę udzielenia organowi egzekucyjnemu wyjaśnień lub informacji albo za świadome udzielanie fałszywych informacji lub wyjaśnień (zob. art. 762 k.p.c.) – art. 829² § 3;
- przyznano komornikowi kompetencję do powołania biegłego w sytuacji, gdyby zaistniały wątpliwości co do treści opinii przekazanej przez izbę rolniczą – art. 829² § 4;
- wprowadzono swoistą regułę kolizyjną, według której w przypadku rozbieżności między opinią izby rolniczej a opinią biegłego, komornik powinien kierować się opinią biegłego – art. 829² § 5;
- pominięto normę prawną, którą aktualnie wysławia § 5 rozporządzenia z dnia 5 lipca 2017 r., w myśl którego przepisów ograniczających możliwość prowadzenia egzekucji z gospodarstwa rolnego nie stosuje się, jeżeli egzekucja została skierowana równocześnie do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika.

Opiniowana nowela uchyla art. 830 k.p.c. (art. 1 pkt 2 ustawy). Będzie to równoznaczne wyeliminowaniem z systemu prawa rozporządzenia wydanego na podstawie tego przepisu.

Stosownie do regulacji intertemporalnej ujętej w art. 2, regulacje zawarte w ustawie znajdą zastosowanie do egzekucji z przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne wszczętych od dnia wejścia w życie ustawy, co z kolei nastąpi po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy stanowił przedłożenie senackie (druk sejmowy nr 1225), a inspiracją do jego uchwalenia przez Izbę był postulat zawarty w indywidualnej petycji. Pierwsze czytanie projektu przeprowadzono na 38. posiedzeniu Sejmu w dniu 1 października 2021 r., po czym został on skierowany do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.

Rozpatrzeniem projektu zajęła się najpierw utworzona w ramach wyżej wymienionej Komisji Podkomisja Stała do spraw nowelizacji prawa cywilnego, która rezultat swoich prac przedstawiła w dniu 12 października 2021 r. Podkomisja zasugerowała wprowadzenie do projektu poprawek doprecyzowujących oraz merytorycznych. W szczególności zaproponowano rozbudowanie art. 829², dodawanego w k.p.c., o trzy paragrafy mające przesądzać, że – po pierwsze – opinia izby rolniczej dotycząca zasadności wyłączenia spod egzekucji inwentarza żywego ponad stado podstawowe oraz innych przedmiotów niż te wyłączone na mocy ustawy nie jest informacją w rozumieniu art. 761 § 1¹ k.p.c., po drugie – komornik może powołać biegłego, jeżeli treść wspomnianej opinii budzi wątpliwości, wreszcie – po trzecie – w razie rozbieżności między konkluzją zawartą w opinii izby rolniczej a wnioskami wynikającymi z opinii biegłego, komornik będzie obowiązany uwzględnić te ostatnie.

W dniu 14 października 2021 r. projekt został rozpatrzony przez Komisję Nadzwyczajną do spraw zmian w kodyfikacjach, która przychyliła się do propozycji Podkomisji, a ponadto przyjęła dwie poprawki: modyfikującą brzmienie przepisu przejściowego (art. 2) oraz wydłużającą *vacatio legis* z 14 do 30 dni (art. 3) – sprawozdanie Komisji w druku nr 1622.

Drugie i trzecie czytanie projektu ustawy odbyły się na 40. posiedzeniu Sejmu. Ustawę uchwalono 445 głosami, przy braku głosów przeciwnych i wstrzymujących się.

III. Uwaga szczegółowa

W związku z korektą brzmienia art. 2 ustawy dokonaną w trakcie prac legislacyjnych w Sejmie podkreślenia wymaga to, że w świetle brzmienia chociażby art. 829² § 1 zdanie pierwsze (art. 1 pkt 1 ustawy), gdzie wyraźnie odróżnia się „inwentarz żywy” od „przedmiotów”, norma wyrażona w art. 2 nie może być uznana za kompletną. Chodzi w gruncie rzeczy o to, że dla organów stosujących prawo (komorników, sądów rozpatrujących skargi na czynności komornika) jasne będzie tylko to, że do egzekucji wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie nowych rozwiązań, zastosowanie znajdą przepisy dotychczasowe, jeżeli

czynności egzekucyjne dotyczą wyłącznie „przedmiotów” należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne.

W tym miejscu warto odnotować, że intencją Izby, jako autora projektu ustawy, było rozstrzygnięcie, że nowe przepisy znajdą zastosowanie dopiero do nowych spraw, zaś sprawy w toku będą załatwiane nadal zgodnie z postanowieniami przepisów dotychczasowych, bez względu na to, czy przedmiotem zajęcia jest inwentarz żywy czy też inne składniki majątku dłużnika.

Aby więc na tle art. 2 ustawy w praktyce nie było żadnych wątpliwości, że odnosi się on do całego katalogu wyłączeń przewidzianych w dodawanym art. 829¹, to wskazane byłoby przyjęcie poniższej poprawki.

Propozycja poprawki:

w art. 2 wyraz „przedmiotów” zastępuje się wyrazami „inwentarza żywego lub przedmiotów”.

Katarzyna Konieczko

Wicedyrektor Biura Legislacyjnego